

Historie

Gammelkjøgegaard som ejes af Carlsen-Langes Legatstiftelse var allerede i senmiddelalderen kendt som hovedgård og har igennem tiderne været ejet af flere danske adelslægter, Krumpen, Basse, Bille m.fl. Godset voksede sig dog først stort under slægten Skeels ejerskab i 1600-tallet, da jordtilliggen-det blev kraftigt udvidet.

Efter i en årrække at have været på svenske hænder, blev godset igen dansk ejet, da det i 1776 blev købt af Rasmus Carlsen, en lokal landmand, forpagter og handelsmand, hvis søn Christen Rasmussen Carlsen i 1817 blev adlet med Langernes våben: Tre røde roser i sølvfelt.

Christen Carlsen Langes søn, Hans Carlsen (1810-1887) overtog i 1833 godset fra sin mor. Han blev i 1841 udnævnt til hofjægmester, og samme år blev han gift med en datter fra Frijsenborg, Clara Sophie Krag-Juel-Vind-Frijs (1822-1852). Clara fødte tre børn i 1840'erne. Datteren Emmy blev født den 4. juni 1842. Året efter fulgte endnu en datter, Anna Caroline, der dog døde knapt et år gammel. I 1845 ophøjede Hans og Clara Gammelkjøgegaard til et stamhus for slægten Carlsen-Lange og året efter fødtes sønnen Jens Christen.

Nu da arvefølgen føltes sikret, kunne Hans Carlsen - ud over skov- og landbruget - hellige sig sin anden interesse, politik. Hans Carlsen var ivrig optaget af tidens politiske og kulturelle strømninger, og han var i en lang periode kongevalgt medlem af Landstinget og en kort overgang også indenrigsminister i ministeriet Monrad.

Hans Carlsens hustru Clara døde i 1852, og sønnen Jens Christen døde 19 år gammel i 1865. Datteren Emmy overtog godset efter faderens død i 1887.

Ved Emmy Carlsens død i 1912 overgik hele godset med 1000 tdr. skov og 950 tdr. landbrug til den samtidigt oprettede Carlsen-Langes Legatstiftelse. Fundatsen stadfæstedes af

kongen i 1913 og med få ændringer af 1957, 1986, 1998, 2003 og senest i 2015 gælder den fortsat.

Da familien, der tilhørte kredsen omkring N.F.S. Grundtvig, var meget religiøs og historisk interesseret, blev det i fundatsen bestemt, at legatstiftelsens afkast - efter en god, men ikke overdreven vedligeholdelse af godset som helhed - blandt andet skulle tilgodese disse interesser.

En af hovedtankerne bag Emmy Carlsens oprettelse af Legatstiftelsen var at bevare Gammelkjøgegaard for eftertiden.

Dette skulle vise sig at blive mere og mere vanskeligt på grund af godsets bynære beliggenhed, og den daværende direktion tog derfor initiativet til rejsning af en fredningssag, der resulterede i, at Legatstiftelsen i 1964 fik gennemført den første frivillige fredning af et helt gods.

Fredningen blev gennemført på trods af en modsatrettet interesse hos Køge Kommune, hvis bymæssige udvidelse hermed blev vanskelig at gennemføre, men der er i dag næppe nogen i Køge, der er kede af Legatstiftelsens frem-synede beslutning.

Hovedbygningen med røde sten og rødt tag er opført i 1791. De to lave fløje har fået deres nuværende udseende ved en ombygning i 1856. En sidefløj i bindingsværk er den eneste tilbageværende del af den tidligere hovedbygning fra 1603.

Hovedbygningen rummer en glimrende portrætsamling af gårdens ejere fra det 16. til det 20. årh.

I bogen "Gammelkjøgegaard", skrevet af historiker og museumsleder i Søllerød, Niels Peter Stilling, beskrives baggrunden for oprettelsen af Carlsen-Langes Legatstiftelse, og læseren føres tilbage til den periode i middelalderen, hvor hovedgården Gammelkjøgegaard udviklede sig i landsbyen Køge og frem til i dag, hvor godsets hovedbygning, have-anlæg og skove sammen med Køge Å stadig indgår i en storslået helhed.

Bogen, der er på 72 sider og fyldt med dejlige billeder, kan købes ved henvendelse til godskontoret og hos Cafe Åsen, pris kr. 90,-.

Gammelkjøgegaard rhododendronpark

Parken, der blev renoveret i 1967 efter planer af havearki-tekterne professor C. Th. Sørensen og hofjægmesterinde Else Collet, rummer i dag en af landets største samlinger af rhododendron.

Parkens store rhododendronsamling er etableret af Rhododendronforeningen og vedligeholdes i samarbejde mellem Gammelkjøgegaard og Rhododendronforeningen. Samlingen har eksisteret siden 1980 og indeholder foreningens samling af forskellige rhododendron, vildarter og hybrider.

Parken er åben for offentligheden:
onsdag, lørdag og søndag kl. 14-18.

Indgang fra Gl. Ringstedvej.

Der kan ved henvendelse til godskontoret på cll@glkg.dk træffes aftale om besøg i Parken udenfor normal åbningstid. Pris kr. 500,-. Der bedes oplyst dag og tidspunkt for besøg, samt ca. antal deltagere.

Carlsen-Langes Legatstiftelse
Vasebækvej 30 - 4600 Køge
Tlf. 5665 0144 - Email cll@glkg.dk

Gammelkjøgegaard rhododendronpark

Rhododendronforeningen
www.rhododendron.dk

